

загальноєвропейському масштабі можуть бути такі: підтримка позитивних тенденцій у розвитку загальноєвропейського законодавства; більш чітке та конкретніше закріплення в європейському законодавстві поняття об'єкта захисту; розширення сфери та ефективності інформаційного забезпечення законодавчої діяльності; визначення характеру та значення різних факторів, які впливають на законодавчий процес; розвиток приватно-правового та публічно-правового сектору європейської економіки; вжиття заходів щодо здійснення соціальної політики.

Список використаних джерел:

1. Абдулаев М. И. Проблемы теории государства и права / Абдулаев М.И., Комаров С.А. - М., С.-П., Нижний Новгород, Воронеж, Ростов-на-Дону, Екатеринбург, Самара, Киев, Харьков, Минск : Питер, 2003. - 576 с.
2. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи та проблеми інтеграції з ними правової системи України / Луць Л. А. - К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корещького НАН України, 2003. - 304 с
3. Павленко Ю. В. Глобалізація та її протиріччя / Ю. В. Павленко // Наука та наукознавство. - 2000. - № 3. - С. 11-22.

ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПРАВА

Корж Євген Михайлович, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем громадської безпеки навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів громадської безпеки та внутрішніх військ Національної академії внутрішніх справ

Під тлумаченням норм права слід розуміти діяльність органів держави, посадових осіб, громадських організацій, окремих громадян, яка спрямована на з'ясування, осмислення та встановлення дійсного змісту норм права, з метою розкриття вираженої в них волі законодавця і сприяння їх практичній реалізації. Розробка нових правових норм неможлива без тлумачення, оскільки у розвинутій системі законодавства більшість норм, що видаються, так чи інакше, пов'язані з вже існуючими законодавчими положеннями. Важливе значення має тлумачення і для створення зведень законів, зібрань і довідників за законодавством, а також для обліку нормативних актів. Процес тлумачення неминучий при реалізації правових норм органами суду, прокуратури, арбітражу, іншими державними органами, при укладанні угод і договорів господарюючими суб'єктами, у діяльності партій, об'єднань громадян, при здійсненні громадянами юридично значимих дій та ін.

У процесі тлумачення встановлюється зміст норми права, її основна мета і соціальна спрямованість, можливі наслідки дії акта, з'ясовуються суспільно-історичні обставини його прийняття, умови, в яких відбувається тлумачення, тощо. Для правильного виявлення волі, що виражена у нормативному акті, необхідно проаналізувати сам текст нормативного акта, преамбулу, офіційні й неофіційні роз'яснення, інші близькі за змістом норми, матеріали періодичної преси, наукові роботи та ін. Проте, головним об'єктом тлумачення при суворому режимі законності повинен бути текст нормативного акта, оскільки в ньому, в першу чергу, знаходиться своє вираження воля законодавця.

Тлумачення особливо важливо для працівників правоохоронних та правозастосовних органів, так як застосування права є одним з основних обов'язків, тією формою, в якій втілюється їх діяльність. Однак це не применшує значення тлумачення і громадянами. Відомо правило, що незнання закону, якщо він оприлюднений у відповідній загальнодоступній формі, не звільняє від відповідальності. Не можна посилається на незнання, а й на невірне розуміння змісту законів.

Мета тлумачення - правильне, точне і однакове розуміння і застосування закону, виявлення його суті, яку законодавець вклав у словесне формулювання. Тлумачення покликане протидіяти будь-яким спробам відійти від змісту правових норм, протиставити букву і дух закону, з'ясувати сутність того, що законодавець сформулював. Основною ідеєю вчення про тлумачення, є ідея охорони та всебічного зміцнення законності. Тлумачення не вносить і не може вносити поправок і доповнень до чинних норми. Воно покликане лише пояснювати і уточнювати те, що сформульовано у законі.

Природно, тлумачення неможливе у відриві від суспільно-політичної обстановки в країні, але це зовсім не означає, що в процесі тлумачення під приводом змінених умов, потреб соціально-політичного та господарського

розвитку можна відходити від точного змісту правових норм, змінювати зміст норми, вкладений в неї законодавцем.

Закони змінюються і пристосовуються до нових умов не в процесі їх тлумачення і застосування, а у встановленому порядку самим законодавцем. У результаті тлумачення не створюється норма права, а лише виявляється, встановлюється виражена в законі державна воля. Тлумачення не повинно піднімати правотворчість там, де є прогалини у правовому регулюванні і де необхідно видання нових нормативних актів.

Законність забезпечує верховенство закону над усіма іншими нормативними актами, його вищу юридичну силу. У відношенні тлумачення це верховенство проявляється в тому, що сутність підзаконних актів розуміється і пояснюється в точній відповідності з законом.

Тлумачення норм права являє собою складне, комплексне явище.

Його можна розглядати в двох аспектах:

- з'ясування змісту норми і його пояснення, тобто процес мислення особи, що вивчає правову норму. Це необхідний підготовчий етап, передумова для правильного рішення конкретної справи, проведення кодифікаційної роботи, складання зборів і картотек законодавства, обліку нормативних актів, видання акта - роз'яснення норми права тощо;

- роз'яснення змісту норми передбачає діяльність певних органів та осіб, має самостійне і спеціальне значення. Її мета - забезпечити правильне і однакове здійснення норми у всіх випадках, на які вона розрахована, усунути неясності і можливі помилки при її застосуванні.

Таким чином, у першому випадку мова йде про різні прийоми з'ясування норм права - текстовому, систематичному, історико-політичному. Потрібно говорити про ті результати, до яких приходять інтерпретатор, використавши всі прийоми з'ясування (буквальне, розповсюджене і обмежене тлумачення). У другому випадку розглядаються такі види тлумачення, як офіційне, яке може бути нормативним і казуальним, і неофіційне.

Зазначені аспекти найбільше чітко проглядаються при застосуванні права: особа або орган, які застосовують юридичні норми, повинні усвідомити їхній зміст і ознайомитися з роз'ясненнями, що даються офіційними органами, наукою права. З'ясування норми має на меті встановити її зміст у повному обсязі, в той же час роз'яснення має, як правило, більш конкретне призначення розкрити зміст того чи іншого терміну, пояснити, на кого поширює свою дію норма, яке її співвідношення з іншими, близькими за змістом, нормами та ін. З'ясуванню підлягають в принципі, всі нормативні акти, роз'ясненню - лише ті, з приводу яких виникають сумніви чи розбіжності на практиці. За з'ясуванням зовсім не обов'язково має слідувати роз'яснення, і в більшості випадків достатньо лише усвідомити сутність закону, щоб винести рішення у справі.

ЛЮДИНА-ОСОБИСТІСТЬ ЯК СУБ'ЄКТ ПРАВА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ: ДОКТРИНАЛЬНИЙ ВИМІР

Братасюк Віктор Миколайович, кандидат юридичних наук, суддя Тернопільського міськрайонного суду

У зв'язку із євроінтеграційними прагненнями України та їх практичною

реалізацією дуже очевидно стала проблема сучасної правової політики. Вона відіграє, як можна пересвідчитися на багатьох прикладах із українського сьогодення, доволі значиму роль у побудові правових засад життя та демократичної державності. Від неї, її цілей та пріоритетів, засобів та методів здійснення в значній мірі залежить загалом успіх суспільного розвитку, благополуччя громадян, перспективи розвитку країни та й доля цілого народу загалом з кожного громадянина зокрема.

Цей концепт поки що недостатньо добре розроблений нашою правознавчою наукою, але окремі напрацювання українських науковців цієї проблеми уже існують і являють собою певне теоретико-методологічне підґрунтя для наступного розроблення її окремих аспектів.

Якщо питання сутнісних характеристик, функцій, цілей, окремих складових правової політики привертали і привертають в певній мірі увагу українських науковців-правників, то такий її аспект як людина в контексті правової політики сучасної України поки що не знайшов свого висвітлення в